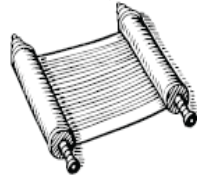

Center for Modern Torah Leadership

חרות ואחריות

www.TorahLeadership.org

"Taking Responsibility for Torah"

END OF LIFE ISSUES PART ONE

Tereifah, Goses, ZOMBIE:

Definitions of Key Terms

Rabbi Aryeh Klapper

July 10, 2017

Young Israel of Sharon

1. TALMUD SANHEDRIN 78b

A beraita:

If ten people struck him with rods and he died, whether (they struck him) simultaneously or consecutively – they are exempt.

Rabbi Yehudah ben Beteira says: Consecutively – the last is liable, because he brought his death closer.

Said Rabbi Yochanan:

Both (the anonymous first position in the beraita and Rabbi Yehudah ben Beteira) derived their positions from the same verse: “A man – when he strikes down all *nefesh* that is human”

The Rabbis held “all *nefesh*” – only the entire *nefesh*

but Rabbi Yehudah ben Beteira held: anything that can be considered *nefesh*.

Said Rava:

Everyone agrees that one who kills a *tereifah* (Rashi: e.g, one with a perforated esophagus or brain membrane) – he is exempt (Rashi: since the life-*simanim* are recognizably cut, he is considered a dead man); (Tosafot: Even according to the position that a *tereifah* can live (more than 12 months), since in the end he will die of this wound)

A *goses* at the hands of Heaven – he is liable.

They disagree only about a *goses* at human hands

One compares him to a *tereifah*

The other compares him to a *goses* at the hands of Heaven.

The one who compares him to a *tereifah* – why not to a *goses* at the hands of Heaven?

A *goses* at the hands of Heaven has not been the object of an action, and this one has been the object of an action.

The one who compares him to a *goses* at the hands of Heaven – why not to a *tereifah*?

A *tereifah* has the *simanim* cut, and this one does not have the *simanim* cut. (Yad Ramah: meaning that he is not visibly a *tereifah* and might live, since the most extreme position is that **most** *gosesin* die, which implies that a minority live).

2. MAIMONIDES LAWS OF MURDER AND LIFEGUARDING, CHAPTER 2 SECTIONS 8-9

Whether one kills a healthy person or a sick person tending-toward-death, even if he killed a *goses* – he is executed regarding him.

But if he is a *goses* as the result of human action, for example if they struck him until he tended-toward-death and behold he is *goses* – the one who kills him is not put to death by *beit din*.

One who kills a *tereifah*, even though the *tereifah* was eating and drinking and walking about in the marketplace – he is exempt from human judgment.

But all people are presumptively whole, and one who kills a person is executed unless it is known with certainty that the victim was *tereifah* and the doctors say that this blow cannot be healed in human beings and he will die of it unless killed by something else.

3. ZOMBIE – SHEILTOT D’RAV ACHAI EMOR 103

Where there is a person who fell and his neck broke in two, with most of the flesh cut apart along with it, even though his *neshomoh* has not yet departed – he is dead, and his soul is merely imprisoned within him, so that it is forbidden for kohanim to contract ritual impurity from him, for Zeiri said: If his neck is broken and most of the flesh cut apart along with it, he creates ritual impurity via *ohel*, as Scripture writes “and his neck broke and he died”.

1. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עח עמוד א

תנו רבנן:

הכּוּהוּ עֶשְׂרֵה בְּנֵי אָדָם בְּעֶשְׂרֵה מְקֻלּוֹת וּמֵת, בֵּין בֵּבֶת אַחַת בֵּין בְּזֵה אַחַר זֶה - פְּטוּרִין.

רבי יהודה בן בתירא אומר: בזה אחר זה - האחרון חייב, מפני שקירב את מיתתו.

אמר רבי יוחנן:

ושניהם מקרא אחד דרשו, ואיש כי יכה כל נפש אדם.

רבנן סברי: כל נפש - עד דאיכא כל נפש.

ורבי יהודה בן בתירא סבר: כל נפש - כל דהוא נפש.

אמר רבא:

הכל מודים

בהורג את (אדם) הטריפה (רש"י: כגון נקב הוושט או קרום המוח) שהוא פטור (רש"י: כיון דניכרים חתיכת סימנין חיותו - גברא

קטילא חשיב ליה) (תוספות: אפי' למ"ד טריפה היה, דסופו שימות בחבלה זו)

בגוסס בידי שמים - שהוא חייב.

לא נחלקו אלא

בגוסס בידי אדם.

מר מדמי ליה לטריפה,

ומר מדמי ליה לגוסס בידי שמים.

מאן מדמי ליה לטריפה - מאי טעמא לא מדמי ליה לגוסס בידי שמים?

גוסס בידי שמים - לא איתעביד ביה מעשה, האי איתעביד ביה מעשה.

ומאן מדמי ליה לגוסס בידי שמים מאי טעמא לא מדמי ליה לטריפה?

טריפה - מחתכי סימנים, הא - לא מחתכי סימנים (יד רמה: כלומר לא נראו בו סימני טריפה ואפשר דחיי

דהא ליכא מאן דאמר דכל גוסס למיתה אלא רוב גוססין למיתה מכלל דאיכא מיעוטא דחיו).

2. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ב:ח-ט

אחד ההורג את הבריא או את החולה הנוטה למות, ואפילו הרג את הגוסס – נהרג עליו.

ואם היה גוסס בידי אדם, כגון שהכּוּהוּ עד שנטה למות והרי הוא גוסס – ההורג אותו אין בית דין ממיתין אותו.

ההורג את הטריפה, אף על פי שאוכל ושונה ומהלך בשוק – הרי זה פטור מדיני אדם.

כל אדם בחזקת שלם הוא, וההורג נהרג עד שיודע בודאי שזה טריפה ויאמרו הרופאים שמכה זו אין לה תעלה

באדם ובה ימות אם לא ימיתנו דבר אחר.

3. ZOMBIE

שאלות דרב אחאי אמור קג

והיכא דאיכא איניש דנפל ונפרקה מפרקתו ורוב בשר נחתך עמה, אע"ג דלא נפק נשמתיה - מת הוא, והרזוקי

בעלמא הוא דמהרזקא ביה נשמתיה, אסיר לאטמויי ליה, דאמ' זעירי: נשברה מפרקתו ורוב בשר נחתך עמה -

מטמא באהל, שנאמר ותשבר מפרקתו וימת.

4. IGROT MOSHEH CHOSHEN MISHPAT 2:73 4

4. Explaining the difference between tereifut in animals, which never changes, and tereifut in human beings, which depends on the medicine of the time, and the difference between tereifah and *goses*. There is a great difference between tereifah and *goses*.

The tereifah has a lack in the internal organs

such as one who has an actual hole in the lung, heart, or intestines . . .

There is a great difference in law between animal tereifut for the purpose of eating and human tereifut for the purpose of executing murderers

Matters of illness and treatment are not fixed throughout history

as many natural things have changed – see Tosafot Moed Kattan 11a

so too matters of illness and treatment can change

and therefore the tereifot listed at the outset of chapter THESE ARE THE TEREIFOT:

“This is the rule: Anything that it’s like cannot live is a tereifah” cannot be interpreted separately in each time, as the rules of tereifot for eating are permanently set . . .

The law of the *goses*

who is a person who has no lack in his organs and from that perspective could live forever,

just that it has been decreed on human beings, once they ate from the Tree of Knowledge, that every person until the Messiah comes and Resurrection must die . . .

5. IGROT MOSHEH CHOSHEN MISHPAT 2:75

5. The difference between a dangerously sick person and a *goses* . . .

In your question, you refer to the patient in question as *goses*

But I never used the term *goses*, regarding whom it is said

that they must not touch him, and that it is not possible to treat him for this, or for any other illnesses.

. *Gesisah* is recognizable to those who understand and spend time with the sick.

Also a *goses* cannot live more than three days, as is explicit in Shulchan Arukh Yoreh Deah 339:2:

One to whom it is said: “We saw your relative *goses* three days ago” must mourn for him,

and Rav Mosheh Isserles (RAMO) adds

“for he is certainly already dead”,

and he intends by this addition that this is no ordinary majority but rather a super-majority . . .

6. IGROT MOSHEH CHOSHEN MISHPAT 2:73

3. Regarding the prohibition against touching a *goses* –

Regarding the signs of *gesisah* – I have heard that doctors do not recognize these, perhaps because with regard to treatment there is no difference, since the nations of the world are not concerned that touching and dealing with will lead to loss of *nefesh*, and don’t think this is prohibited, for two reasons:

1) They don’t know that it is forbidden to touch a *goses*, and one who touches him is considered a bloodshedder, **as is taught in beraita Semachot 1:4 and ruled in Rambam Laws of Mourning 4:5 and brought in Shakh YD 339:5**

2) Even if they know this, they are indifferent to a murder like that resulting from touching a *goses* and perhaps this is not prohibited to a Noachide . . . but the Torah-observant should be careful when they know that he cannot be treated and they see that he is a *goses* to be careful not to touch him.

Members of the Chevra Kadisha in each city, the people engaged in this mitzvah of doing all thing necessary for the dignity of the dead from the time the *nefesh* departs until after burial according to the practice of Torah-observant Jews, were expert in this,

and I imagine that doctors who wish to know, when they are found in hospitals where patients who will die there are found, will be able to recognize this if they make an effort to be around patients who are tending toward death

4. שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עג

ד. באור החלוק בין גדר טרפה בבהמה שאינו משתנה, וגדר טרפה באדם שתלוי ברפואה דאותו זמן, והחלוק שבין טרפה לגוסס. וחלוק גדול יש בין טרפה לגוסס כי טרפה הוא שיש לו חסרון באברים הפנימיים, כגון שיש בריאה ולב ובני מעים נקב ממש . . . אבל בעצם איכא חלוק גדול לדינא בין טרפות דבהמה לאיסור אכילה למה שנוגע לדיני טרפות דאדם שהוא ליהרג עליו כדאבאר. דהרי כל עניני מחלות ורפואתן אינם דברים קבועים בכל ימות העולם, דהרבה דברים טבעיים נתחלפו כמפורש בתוס' מו"ק דף י"א ע"א ד"ה כוורא וכמו כן שייך שישתנו גם במחלות ורפואות, שא"כ בטרופות שמנו בר"פ אלו טריפות "זה הכלל: כל שאין כמוה חיה טרפה" א"א לפרש שהוא כפי כל זמן וזמן דהא דיני טרפות לאכילה הם קבועים לעולם . . . ודין הגוסס שהוא אדם שאין בו חסרון באבריו וראוי מצד זה לחיות בלא קצבה אלא מצד שנגזר מצד דאדם באכילה מעץ הדעת שכל אדם עד ביאת המשיח ותחיית המתים מוכרח למות . . .

5. שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עה

ה. החלוק בין חולה מסוכן ביותר לגוסס . . . והנה בשאלתך קראת החולה הנ"ל בלשון גוסס, ואני לא כתבתי בלשון גוסס, שעליו נאמר שלא יגעו בו ולא שייך שיתנו ע"ז רפואות וגם לא רפואות למחלות אחרות וגסיסה ניכר למבינים ורגילין בין החולים, וגם א"א שיחיה יותר מג' ימים כמפורש בש"ע יו"ד סימן של"ט סעיף ב' ד מי שאמרו לו 'ראינו קרובך גוסס היום שלשה ימים' צריך להתאבל עליו, והוסיף הרמ"א דודאי כבר מת, וכוונתו בהוספה זו דהוא עדיף מסתם רובא אלא דהוא רוב גדול ביותר . . .

6. שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עג

ג. בהא דצריך להזהר מנגיעה בגוסס. ולענין סימני גסיסה – שמעתי שהרופאים אין מכירין בהם, ואולי הוא מחמת שמצד ענין רפואה ליכא חלוק, שאין אומות העולם חוששין להא שיבא מצד הנגיעה והטיפול בו אבוד נפש, ואין סוברין שיש איסור, ועולה בזה משני טעמים: חדא - דאין יודעין שאסור ליגע בגוסס והנוגע בו ה"ז כשופך דמים, כדתיניא במס' שמחות פ"א ה"ד ונפסק ברמב"ם פ"ד מאבל ה"ה והובא בש"ך יו"ד סימן של"ט סק"ה, ועוד - דאף אם יודעין זה, לא איכפת להו ברציחה כזו דע"י נגיעה לגוסס, ואולי ליכא איסור זה לבני נח . . . אבל שומרי תורה יש להם לישמר כשיודעין שלא שייך לרפאותו ורואין שהוא גוסס שצריכין ליהזר מליגע בו. ואנשי חברה קדישא שהיו בכל עיר ועיר אנשים העוסקים למצוה זו לעשות כל הדברים דצריך לכבוד המת משעת יציאת הנפש עד אחר הקבורה כמנהג ישראל שומרי תורה היו בקיאים בזה, וכדומני שרופאים הרוצים לידע כשנמצאים בבתי חולים שמצוי שם גם אלו שמתים שם יכולים להכיר זה כשישתדלו להיות אצל החולים כשנוטים למות.

Death – Meanings and/or Nafka Minas. Partial or Un-death?

1. Liability for killing/Obligation to save
2. Own liability for crimes
3. Obligation to mourn/bury
4. Capacity to transfer property/Inheritance
5. Capacity to divorce/Permission to remarry/Obligation of Yibum
6. Generation of tum'ah
7. Permission to eat (animals)

7. משנה מסכת שבת פרק כג משנה ה

עושין כל צורכי המת
 סכין ומדיחין אותו
 ובלבד שלא יזיזו בו אבר
 שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין
 קושרים את הלחי
 לא שיעלה אלא שלא יוסיף
 וכן קורה שנשברה – סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה
 לא שתעלה אלא שלא תוסיף
 אין מעמצין את המת בשבת
 ולא בחול עם יציאת נפש
 והמעמץ עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים.

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנא עמוד ב

תנו רבנן:
 המעצמו עם יציאת הנפש - הרי זה שופך דמים.
 משל לנר שכבה והולכת.
 אדם מניח אצבעו עליה - מיד כבתה.

7. MISHNAH SHABBAT 23:5

They perform all actions necessary for the dead (on Shabbat).

They anoint and rinse him

so long as they move none of his limbs.

They remove the cushion from underneath him and place him on the sand so that he will delay (putrefying).

They tie the cheek

not so that it should rise but so that it should not further (sink),

and similarly, a beam that was broken (on Shabbat) – they may support it with a bench or with bedstaves,

not that it should rise but so that it should not further sink.

They do not close (the eyes) of the dead on Shabbat

nor during the week together with the departure of the *nefesh*,

and one who closes (the eyes) together with the departure of the *nefesh* is considered a bloodshedder.

8. TALMUD SHABBAT 151b

One who closes the eyes with the departure of the *nefesh* is committing bloodshed.

This can be compared to a candle that is going out.

When a person puts his finger on it, it goes out immediately.

ברייתות מאבל רבתי פרק ג

באבל רבתי תניא,
הגוסס - הרי הוא כחי לכל דבריו
A. אין קושרין את לחיו,
B. ואין סכין אותו,
C. ואין מדיחין אותו,
D. ואין פוקקין את נקביו,
ואין שומטין את הכר מתחתיו,
E. ואין נותנין אותו לא על גבי החול, ולא ע"ג חרסית, ולא ע"ג אדמה,
F. ואין נותנין על כריסו לא קערה ולא מגריפה ולא צלוחית ולא גרגיר מלח,
ואין משמיעין עליו עיירות, ואין שוכרין עליו חלילין ומקוננות
G. אין מעצמין את עיניו
עד שתצא נפשו,
H. וכל המעמץ עם יציאת נשמה הרי זה שופך דמים.
ת"ר
H. המעמץ עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים,
I. משל
לנר שהיתה כבה,
J. אדם מניח אצבעו עליה, מיד כבתה.
אין קורעין ואין חולצין ואין מספידין עליו, ואין מכניסין עמו ארון לבית
עד שעה שימות,
כללו של דבר
כל הוא משום עסקי המת
אין עושי' עמו עד שתצא נפשו,
ואין פותחי' בצדוק הדין על המת
עד שתצא נפשו.

מסכת שמחות פרק א

הגוסס - הרי הוא כחי לכל דבר
זוקק ליבום ופוסט מן היבום,
ומאכיל תרומה ופוסל מן התרומה, ונוחל ומנחיל,
פירש ממנו אבר כאבר מן החי,
בשר כבשר מן החי, וזורקין על ידו דם חטאתו ודם אשמו,
עד שעה שימות.
A. אין קושרין את לחייו,
D. אין פוקקין את נקביו,
E. ואין נותנין עליו כלי של מתכות ולא כל דבר שהוא מיקר על טיבורו,
עד שעה שימות.
K. אין מזיזין אותו,
C. ואין מדיחין אותו,
E. אין מטילין אותו לא על גבי החול ולא על גבי המלח,
עד שעה שימות.
G. אין מעצמין את עיניו,
H*. הנוגע בו **ומזיזו**
הרי הוא שופך דמים,
I*. רבי מאיר היה מושלו
לנר שהוא מטפטף,
J*. כיון שנגע בו אדם מיד כיבהו,
כך כל המעצם את עיני הגוסס,
מעלין עליו כאילו הוא שומט את נשמתו.

רי"ף מועד קטן טז עמוד ב

תניא באבל רבתי:
הגוסס - הרי הוא כחי לכל דבר
A. אין קושרין לחייו
D. ואין פוקקין את נקביו
E. אין מניחין כלי מתכות וכלי מיקר על טבורו
עד שעה שימות
L. שנאמר "עד אשר לא ירתק חבל הכסף"
B. ואין סכין אותו
C. ואין מדיחין אותו
E. ואין מטילין אותו על החול ולא על גבי המלח
עד שימות.
G. ואין מעצמין את עיניו
H** והנוגע בו - הרי זה שופך דמים.
I. למה הדבר דומה?
לנר המטפטף
J*. שכיון שנגע בו אדם מיד נכבה: